

Σύνοψη Έρευνας για το Φοινικέλαιο

“Ναι, περιμένουμε από τους Ευρωπαίους ως καταναλωτές των προϊόντων μας να μελετούν και να ερευνούν σχετικά με τις φυτείες φοινικέλαιου στην Ινδονησία έτσι ώστε να δουν την πραγματικότητα: πολλοί [άνθρωποι] πέφτουν θύματα της εταιρικού εγκλήματος. Δεν υπάρχει πρόβλημα με οποιαδήποτε εταιρία η οποία θέλει να λειτουργήσει εδώ, αλλά οι άνθρωποι εδώ δεν θα έπρεπε να πέφτουν θύματα των εταιριών αυτών.” - Εκπρόσωπος από μια οργάνωση καλλιεργητών στην Ινδονησία.

Η τεράστια επέκταση των φυτειών φοινικέλαιου στην Ινδονησία έχει οδηγήσει σε μεγάλα προβλήματα. Ο εκτοπισμός ανθρώπων, της γεωργίας μικρής κλίμακας ή των πολύτιμων οικοσυστημάτων είναι σχεδόν αναπόφευκτα συνδεδεμένος με την επέκταση αυτών των φυτειών μονό-καλλιεργειών.

Η παρούσα έκθεση συνοψίζει βασικές πληροφορίες για το φοινικέλαιο. Πώς και πού καλλιεργείται; Τι κάνει το φοινικέλαιο διαφορετικό από άλλα φυτικά έλαια; Πόσο χρησιμοποιείται, σε ποια προϊόντα και γιατί; Ποιες είναι οι επιπτώσεις για την φύση και τους ανθρώπους εκεί; Από το μπισκοτάζ στην πιστοποίηση, ποιες είναι οι λύσεις;

Για να μπορέσουμε να δώσουμε μία καλύτερη εικόνα στους καταναλωτές, ρίξαμε μια μάτια στα ράφια των καταστημάτων τόσο σε πανευρωπαϊκό επίπεδο όσο και στην Ελλάδα από την Fair Trade Hellas στο πλαίσιο του προγράμματος Supply Change.

Διαλέξαμε ένα εκ πρώτης όψεως αθώο προϊόν – το μπισκότο – για να ανακαλύψουμε πόσα από αυτά περιέχουν πραγματικά φοινικέλαιο και αν αυτό είναι πιστοποιημένο ή όχι.

Τα μπισκότα που επιλέξαμε από τις μεγαλύτερες αλυσίδες λιανεμπορίου στην Ελλάδα, περιέχουν στην πλειοψηφία τους φοινικέλαιο. Συγκεκριμένα, από τους 66 κωδικούς μπισκότων μεγάλων πολυεθνικών και ιδιωτικής ετικέτας που εξετάστηκαν, οι 55 περιέχουν φοινικέλαιο στα συστατικά τους, δηλαδή το 85%, ένα ποσοστό αρκετά αντιπροσωπευτικό μιας και αποτελούν τα βασικότερα προϊόντα μπισκότων σε πωλήσεις που κυκλοφορούν στο εμπόριο. Παράλληλα, μόνο 4 από αυτά διασφαλίζουν ότι το φοινικέλαιο στα συστατικά τους παράγεται με βιώσιμο τρόπο μέσω της πιστοποίησης RSPO (certified sustainable palm oil).

Εκτός από πληροφορίες από την βιβλιογραφία, επιστημονικές μελέτες και συνεντεύξεις εμπειρογνομόνων, η παρούσα έκθεση βασίζεται επίσης σε πληροφορίες οι οποίες συλλέχθηκαν κατά την διάρκεια ενός ταξιδιού έρευνας στην Σουμάτρα της Ινδονησίας. Μιλήσαμε με μέλη της τοπικής αυτοδιοίκησης και χωρικούς από τέσσερις περιοχές, οι οποίοι εμπλέκονται σε διαμάχες γύρω από το φοινικέλαιο.

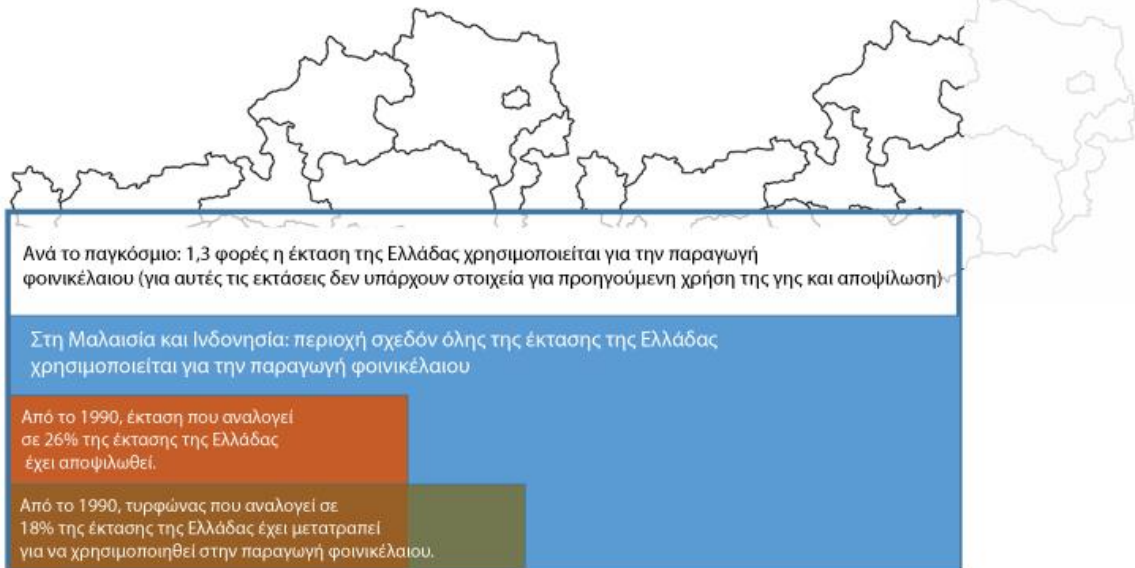
Τα προβλήματα που αναφέρθηκαν στην Ινδονησία είναι περιβαλλοντικά, όπως η εκκαθάριση των τροπικών δασών, η αποστράγγιση των τυρφώνων, πυρκαγιές, τεράστια κατανάλωση νερού μέσω των φοινικόδεντρων και συναφή προβλήματα για τη γεωργία, και η ρύπανση των ποταμών μέσω των ελαιοτριβείων. Από κοινωνικής άποψης, αντιμετωπίζουμε την καταπίεση της μικρής κλίμακας γεωργίας, η οποία είναι ο κύριος τρόπος καλλιέργειας για πολλές γενιές. Η γη και το δικαίωμα στην γη είναι ένα από τα κυρίαρχα θέματα στις περισσότερες συζητήσεις. Υπάρχουν, επίσης, πολλές διακρίσεις εις βάρος του τοπικού πληθυσμού στις φυτείες, επισφαλείς συνθήκες εργασίας, και κακή αμοιβή για επίπονη εργασία.

Ακούσαμε ακόμα περιστατικά διαφθοράς στη διαδικασία παραχώρησης και κατανομής, έλλειψη ελέγχου των νόμων και κανονισμών σχετικά με τις αποφάσεις για χρήση της γης και των δικαιωμάτων στη γη γενικότερα.

Η βιομηχανία του φοινικέλαιου αναδεικνύει τις πολλές σκοτεινές πλευρές της παγκόσμιας αλυσίδας αξίας. Την άνιση κατανομή ισχύος, με λίγους πολύ μεγάλους, κυρίως διεθνείς εταιρίες, να κυριαρχούν σημαντικά κομμάτια της αλυσίδας αξίας, σε συνδυασμό με τη φιλοσοφία που βάζει το κέρδος και την ευημερία ατόμων πάνω από την ευημερία του ευρύτερου πληθυσμού. Με αυτό το σκεπτικό, το φοινικέλαιο δεν είναι διαφορετικό από άλλες καλλιέργειες οι οποίες είναι σημαντικές για το παγκόσμιο εμπόριο, όπως η σόγια, το κακάο ή η ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο. Ενώ το πλαίσιο του άνισου εμπορίου και τις μη βιώσιμης χρήσης της γης παραμένει το ίδιο, η κατάσταση για τους καλλιεργητές και τους ανθρώπους του παγκόσμιου νότου δεν θα αλλάξει απλά αντικαθιστώντας το φοινικέλαιο με μία άλλη καλλιέργεια.

Αυτό που χρειαζόμαστε πιο άμεσα από ποτέ είναι αλλαγή στο πώς είναι οργανωμένο και λειτουργεί το εμπόριο μας. Πρέπει να αναρωτηθούμε πόσο θέλουμε να υποστηρίξουμε την ευημερία κάποιων πλουσίων ατόμων σε αντίθεση με αυτή του όλο και πιο διασυνδεδεμένου παγκόσμιου κοινού, και πόσο είμαστε διαθετιμένοι να στοιχηματίζουμε με την ευημερία των μελλοντικών γενιών. Για να αντιμετωπίσουμε αυτά τα ζητήματα χρειάζεται μία συγκεντρωμένη προσπάθεια από την κοινωνία των πολιτών, των φορέων χάραξης πολιτικής, των υπεύθυνων επιχειρήσεων και πολιτών.

Περιοχή που καλύπτεται από φυτείες παραγωγής φοινικέλαιου στην Ινδονησία και στην Μαλαισία

*Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε από την Global 2000.